

**Καταληκτικές παρατηρήσεις επί της εβδομης περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας,
που υιοθετήθηκαν από την Επιτροπή κατά την πενητηκοστή τέταρτη σύνοδό της.
(11 Φεβρουαρίου – 1 Μαρτίου 2013)**

1. Η Επιτροπή εξέτασε την έβδομη περιοδική έκθεση της Ελλάδας (CEDAW/C/GRC/7) κατά την 1111^η και την 1112^η συνεδρίασή της, την 19^η Φεβρουαρίου 2013 (βλ. CEDAW/C/SR.1111 και 1112). Ο κατάλογος θεμάτων και ερωτημάτων της Επιτροπής περιέχεται στο CEDAW/C/GRC/Q/7 και οι απαντήσεις της Κυβέρνησης της Ελλάδας περιέχονται στο CEDAW/C/GRC/Q/7Add.1.

A. Εισαγωγή

2. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη την έβδομη περιοδική έκθεση που υποβλήθηκε από το Συμβαλλόμενο Κράτος. Ωστόσο, διαπίστωσε με λύπη της ότι από την έκθεση απουσιάζουν επικαιροποιημένα στατιστικά στοιχεία ανά φύλο, και ποιοτικά στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των γυναικών σε μια σειρά πεδίων που καλύπτονται από την Σύμβαση, ότι η έκθεση δεν συντάχθηκε μέσω μιας συμμετοχικής διαδικασίας και ότι ούτε οι μη κυβερνητικές οργανώσεις ούτε και το Κοινοβούλιο έλαβαν μέρος στην συνολική διαδικασία. Η Επιτροπή εκφράζει στο Συμβαλλόμενο Κράτος την ικανοποίησή της για τις γραπτές απαντήσεις προς τα θέματα και τα ερωτήματα που προέκυψαν κατά την προ της συνόδου συνάντηση της ομάδας εργασίας, την προφορική παρουσίαση και τις περαιτέρω διευκρινίσεις στις ερωτήσεις που ετέθησαν προφορικά από την Επιτροπή.
3. Η Επιτροπή επαινεί την υψηλού επιπέδου αντιπροσωπεία του Συμβαλλομένου Κράτους, με επικεφαλής την κυρία Ζέττα Μακρή, Γενική Γραμματέα Ισότητας των Φύλων, η οποία επίσης περιλάμβανε αρκετούς εκπροσώπους από τα εμπλεκόμενα υπουργεία, με εξειδίκευση στα πεδία που καλύπτει η Σύμβαση. Η Επιτροπή εκτιμά τον ανοιχτό και εποικοδομητικό διάλογο που έλαβε χώρα ανάμεσα στην αντιπροσωπεία και τα μέλη της Επιτροπής, αλλά σημειώνει ότι οι απαντήσεις σε κάποιες ερωτήσεις ήταν ασαφείς και κάποιες ερωτήσεις δεν έλαβαν απάντηση.

B. Θετικές πλευρές

4. Η Επιτροπή χαιρετίζει την υιοθέτηση του Εθνικού Προγράμματος για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών (2009-2013) και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων (2010-2013).
5. Η Επιτροπή χαιρετίζει την κύρωση από το Συμβαλλόμενο Κράτος:
  - (α) της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, το 2012
  - (β) του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στην Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, το 2012
  - (γ) Της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος, το 2010
  - (δ) το Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης Προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών, το οποίο συμπληρώνει την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος, το 2010.

Γ. Παράγοντες και δυσκολίες που παρεμποδίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης

6. Η Επιτροπή σημειώνει με ανησυχία ότι η τρέχουσα δημοσιονομική και οικονομική κρίση και τα μέτρα που λαμβάνονται από το Συμβαλλόμενο Κράτος για την αντιμετώπισή της εντός του πλαισίου των πολιτικών που σχεδιάζονται σε συνεργασία με τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) έχουν αρνητικές επιπτώσεις σε όλες της πλευρές της ζωής των γυναικών. Η Επιτροπή σημειώνει επιπλέον ότι ελάχιστες μόνο μελέτες και αξιολογήσεις έχουν διεξαχθεί με στόχο την παρακολούθηση των έμφυλων επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης. Η Επιτροπή επιθυμεί να δώσει έμφαση στο γεγονός ότι οι ανησυχίες που εκφράζονται στη συνέχεια λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες που αντιμετώπισε τα τελευταία χρόνια η χώρα και που εξακολουθεί να αντιμετωπίζει. Ωστόσο, η Επιτροπή υπενθυμίζει στο Συμβαλλόμενο Κράτος ότι ακόμα και σε εποχές δημοσιονομικών περιορισμών και οικονομικής κρίσης, πρέπει να γίνονται ιδιαίτερες προσπάθειες για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την διατήρηση και επέκταση της κοινωνικής επένδυσης και της κοινωνικής προστασίας, όπως και για την υιοθέτηση μιας προσέγγισης ευαισθητοποιημένης ως προς το φύλο, που θα δίνει προτεραιότητα σε γυναίκες που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση. Με στόχο να σχεδιάσει μια αποτελεσματική στρατηγική για την ισότητα των φύλων, η οποία να διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης στην παρούσα κατάσταση, η Επιτροπή συστήνει στο Συμβαλλόμενο Κράτος να ζητήσει στοχευμένη βοήθεια και υποστήριξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΔΝΤ.

Δ. Κύρια πεδία ανησυχίας και συστάσεις

Το κοινοβούλιο

7. Η Επιτροπή επαναβεβαιώνει ότι η Κυβέρνηση φέρει την πρωταρχική ευθύνη και λογοδοτεί για την πλήρη εφαρμογή των υποχρεώσεων του Συμβαλλόμενου Κράτους υπό την Σύμβαση, αλλά τονίζει ότι η Σύμβαση είναι δεσμευτική για όλους τους τομείς της Κυβέρνησης, και καλεί το Συμβαλλόμενο Κράτος να ενθαρρύνει τη Βουλή, σε συμφωνία με τον κανονισμό αυτής, όπου αυτό είναι ενδεδειγμένο, να λάβει τα απαραίτητα μέτρα όσον αφορά την εφαρμογή αυτών των καταληκτικών παρατηρήσεων αλλά και την επόμενη διαδικασία της Έκθεσης της Κυβέρνησης προς την Επιτροπή, βάση της Σύμβασης.

Δημοσιότητα της Συνθήκης, του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου και των Γενικών Συστάσεων της Επιτροπής

8. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για την γενική έλλειψη δημοσιότητας της Σύμβασης, του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της και των Γενικών Συστάσεων της Επιτροπής προς το Συμβαλλόμενο Κράτος. Ανησυχεί ιδιαίτερος για το γεγονός ότι οι ίδιες οι γυναίκες, και ειδικά εκείνες που βρίσκονται σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, όπως και οι γυναίκες που ανήκουν σε μειονότητες, δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους που απορρέουν από τη Σύμβαση και δεν έχουν τις απαραίτητες πληροφορίες ώστε να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους.

9. Η Επιτροπή καλεί το Συμβαλλόμενο Κράτος να:

(α) Λάβει τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίσει την επαρκή διάδοση της Σύμβασης και των Γενικών Συστάσεων και απόψεων της Επιτροπής με βάση το Προαιρετικό Πρωτόκολλο, σε όλους τους ενδιαφερόμενους, συμπεριλαμβανομένης

της Κυβέρνησης, των Υπουργείων, των βουλευτών, του δικαστικού σώματος, των οργάνων της τάξης και των τοπικών αρχών, έτσι ώστε να ευαισθητοποιηθούν όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και να εγκαθιδρυθεί σθεναρά στην χώρα μια νομική κουλτούρα που θα υποστηρίζει την μη-διάκριση και την ισότητα των γυναικών

και να

(β) Λάβει όλα τα κατάλληλα μέτρα για να αυξήσει την ενημέρωση των γυναικών σχετικά με τα δικαιώματά τους και τα μέσα που έχουν για την επιβολή τους, ιδιαίτερα στις αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, μεταξύ άλλων, με την παροχή στις γυναίκες πληροφοριών για την Σύμβαση, μέσω συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Θεσμικό πλαίσιο και πρόσβαση στη δικαιοσύνη

10. Η Επιτροπή σημειώνει ότι το Συμβαλλόμενο Κράτος κατάφερε να διατηρήσει διάφορα προγράμματα, κυρίως συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της την δημιουργία του μηχανισμού του Παρατηρητηρίου για την παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών για την Ισότητα των Φύλων στη Δημόσια ζωή και τον προϋπολογισμό που διατέθηκε για το έργο (2,7 εκατομμύρια Ευρώ) όπως επίσης και τις προσδοκίες για τη λειτουργία του ως προς την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της νομοθεσίας, των προγραμμάτων και των πολιτικών. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της ότι ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ευρεία αποστολή ως Ανεξάρτητη Αρχή, αλλά εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι οι πόροι του έχουν περικοπεί δραστικά σε μια εποχή όπου ενδέχεται να υπάρχει περισσότερη ανάγκη από ποτέ για έναν δραστήριο Συνήγορο. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για το ότι οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων ενδέχεται να μην έχουν επαρκή προτεραιότητα σε σύγκριση με τις πολιτικές για την οικογένεια και για το γεγονός ότι αυτά τα δυο είδη πολιτικών μπορεί να έρχονται σε αντίθεση μεταξύ τους. Σημειώνει ότι η θέση σε ισχύ του νόμου 4055/2012 που καταργεί κάποια παράβολα για τα θύματα ενδοοικογενειακής και σεξουαλικής βίας, αλλά εξακολουθεί να εκφράζει την ανησυχία της για το ότι οι γυναίκες γενικά δεν έχουν το όφελος της επαρκούς και δίκαιης πρόσβασης στη δικαιοσύνη, λόγω παραβόλου προς την αστυνομία και δικαστικών εξόδων, όπως επίσης και λόγω της άγνοιας τους για τα δικαιώματά τους και για τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να τα διεκδικήσουν, λόγω, μεταξύ άλλων εμποδίων, και της γενικής άγνοιας που διακατέχει το δικαστικό σώμα και τα όργανα επιβολής του νόμου για την Σύμβαση, το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο και τη σχετική νομολογία, και για τις Γενικές Συστάσεις της Επιτροπής.

11. Η Επιτροπή καλεί το Συμβαλλόμενο Κράτος να:

(α) κάνει αποτελεσματική χρήση των πόρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση έτσι ώστε να διατηρήσει και να αναπτύξει προγράμματα και πολιτικές που στοχεύουν στην επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας των φύλων και χρήση των μελετών που αναμένονται στο τέλος του 2014 για να επαναπροσανατολίσει, ως είναι αναγκαίο, τις πολιτικές για την ισότητα των φύλων, ενόψει των επιπτώσεων των μέτρων λιτότητας στην απόλαυση από τις γυναίκες των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών τους δικαιωμάτων που απορρέουν από τη Σύμβαση

(β) διασφαλίσει ότι το Παρατηρητήριο θα έχει τους απαραίτητους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για την επίτευξη της αποστολής του και ότι θα αποφευχθεί η αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων με την Γενική Γραμματεία Ισότητας

(γ) αξιολογήσει την αποδοτικότητα του Συνηγόρου του Πολίτη, να διατηρήσει και αν είναι δυνατόν να αυξήσει τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας αυτής έτσι ώστε να δοθεί στον Συνήγορο η δυνατότητα να επιλαμβάνεται των υποθέσεων που φτάνουν σε αυτόν εγκαίρως και να

(δ) ενισχύσει την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη Σύμβαση και να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες έχουν αποτελεσματική και αμερόληπτη πρόσβαση σε υποστήριξη από την αστυνομία και την δικαιοσύνη με τη μορφή δωρεάν νομικής και ικανής βοήθειας και ότι γίνεται κατάρτιση των δικαστών, δικηγόρων, εισαγγελέων, αστυνομικών και άλλων οργάνων επιβολής του νόμου, σχετικά με τα δικαιώματα που απορρέουν από τη Σύμβαση, το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο, την νομολογία και τις Γενικές Συστάσεις της Επιτροπής.

Εθνικός μηχανισμός για την πρόοδο των γυναικών

12. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη το έργο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας στο πεδίο της προόδου των γυναικών και της ισότητας των φύλων και την υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων για το 2010 – 2013, αλλά εκφράζει την ανησυχία της για το ότι οι περικοπές του προϋπολογισμού και η συνεχής αναδιάρθρωση της δημόσιας διοίκησης και της κυβέρνησης ενδέχεται να περιορίσει την ανεξάρτητη υπόστασή της και να μειώσει περαιτέρω τον προϋπολογισμό της και την ικανότητά της να διασφαλίσει ότι οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων αναπτύσσονται κατάλληλα και εφαρμόζονται πλήρως σε όλο το φάσμα της εργασίας των Υπουργείων και των Κυβερνητικών Φορέων. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για το γεγονός ότι η Εθνική Επιτροπή για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών παραμένει ανενεργή από το 2008.

13. Η Επιτροπή προτρέπει το Συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) Να διατηρήσει και να ενδυναμώσει την ανεξαρτησία της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων και να της παρέχει επαρκείς ανθρώπινους, οικονομικούς και τεχνικούς πόρους έτσι ώστε αυτή να μπορεί να συντονίζει και να εργάζεται αποτελεσματικά για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την ένταξη της οπτικής της ισότητας των φύλων σε όλες τις πολιτικές, και να επανενεργοποιήσει την Εθνική Επιτροπή για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών

(β) Να παρέχει κατάρτιση σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών στις γυναίκες και τους άνδρες που εργάζονται στον εθνικό μηχανισμό για την πρόοδο των γυναικών, και

(γ) να ενδυναμώσει τους μηχανισμούς εκτίμησης επιπτώσεων έτσι ώστε να εξασφαλίσει ότι οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων παρακολουθούνται και αποτιμώνται και η εφαρμογή τους αξιολογείται κατάλληλα.

Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

14. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για το ότι οι γυναικείες μη κυβερνητικές οργανώσεις δεν ήταν παρούσες κατά την εξέταση της Έκθεσης του Συμβαλλομένου Κράτους, αν και σημειώνει την σημαντική συμβολή των μη κυβερνητικών οργανώσεων στην πρόοδο των γυναικών.

15. Η Επιτροπή προτρέπει το Συμβαλλόμενο Κράτος να συνεργαστεί με μη κυβερνητικές οργανώσεις και να τις εμπλέξει, ιδιαίτερα τις γυναικείες ενώσεις, στον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών και μέτρων για την πρόοδο των γυναικών σε όλους τα πεδία που καλύπτονται από τη Σύμβαση, όπως επίσης και στη διαδικασία της υποβολής της Έκθεσης προς την Επιτροπή.

Προσωρινά ειδικά μέτρα

16. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για την κατάργηση κάποιων προσωρινών ειδικών μέτρων που είχαν ληφθεί στο παρελθόν (η ποσόστωση 10% για την εισδοχή γυναικών στην Πυροσβεστική Ακαδημία και η ποσόστωση 15% για την απασχόληση

των γυναικών στην Δημοτική Αστυνομία) και για την απουσία νέων προσωρινών μέτρων ως μέρος της στρατηγικής για την επιτάχυνση της επίτευξης της ουσιαστικής ισότητας των φύλων μεταξύ ανδρών και γυναικών σε πεδία που καλύπτονται από την Σύμβαση, στα οποία οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται ή βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.

17. Η Επιτροπή ενθαρρύνει το Συμβαλλόμενο Κράτος να υιοθετήσει προσωρινά ειδικά μέτρα, σε συμφωνία με το άρθρο 4 (1) της Σύμβασης, όπως ερμηνεύεται στην γενική σύσταση Αρ. 25 της Επιτροπής, σε πεδία που καλύπτονται από τη Σύμβαση και στα οποία οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται ή βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.

Στερεότυπα και επιβλαβείς πρακτικές

18. Η Επιτροπή εξακολουθεί να ανησυχεί σοβαρά για τις πατριαρχικές συμπεριφορές και τα βαθιά ριζωμένα στερεότυπα σχετικά με τους ρόλους και τις ευθύνες γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς της ζωής και για τις περιορισμένες προσπάθειες που καταβάλλει το Συμβαλλόμενο Κράτος για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους πρακτικών, οι οποίες εισάγουν διακρίσεις. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία ότι οι εν λόγω συνήθειες και πρακτικές διαιωνίζουν τις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών και των κοριτσιών και ότι αντικατοπτρίζονται στη μειονεκτική και άνιση θέση των γυναικών σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της δημόσιας ζωής και τη λήψη αποφάσεων, καθώς και στη συνεχιζόμενη βία κατά των γυναικών. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για το γεγονός ότι, μέχρι τώρα, το συμβαλλόμενο Κράτος δεν έχει λάβει μόνιμα μέτρα ώστε να αλλάξουν ή να εξαιρεθούν τα στερεότυπα και οι αρνητικές παραδοσιακές αξίες και πρακτικές.

19. Η Επιτροπή προτρέπει το Συμβαλλόμενο Κράτος να:

(α) υιοθετήσει χωρίς καθυστέρηση μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την αλλαγή ή την εξάλειψη των πατριαρχικών συμπεριφορών και των στερεοτύπων που εισάγουν διακρίσεις κατά των γυναικών, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Σύμβασης. Αυτού του είδους τα μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα, σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, για την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση στα υπάρχοντα στερεότυπα ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες σε όλα τα επίπεδα της κοινωνία,

(β) διευρύνει τα προγράμματα της δημόσιας εκπαίδευσης σχετικά με τις αρνητικές συνέπειες της ύπαρξης στερεοτύπων, ιδιαίτερα σε αγροτικές και απομονωμένες περιοχές του αρχιπελάγους,

(γ) χρησιμοποιήσει καινοτόμα μέτρα που στοχεύουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για να ενδυναμώσει την κατανόηση της έννοιας της ισότητας γυναικών και ανδρών και να χρησιμοποιήσει το εκπαιδευτικό σύστημα για να ενισχύσει μια θετική και μη-στερεοτυπική απεικόνιση των γυναικών και των ανδρών

(δ) παρακολουθεί και να αναθεωρεί όλα τα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή της στρατηγικής αυτής, έτσι ώστε να αξιολογεί τις επιπτώσεις τους και να λαμβάνει την κατάλληλη περαιτέρω δράση.

Βία κατά των γυναικών

20. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη την υιοθέτηση του Εθνικού Προγράμματος για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών για το 2009 - 2013 και την κατάργηση της χρήσης διαμεσολάβησης σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας. Ωστόσο, εκφράζει την ανησυχία της για την συνέχιση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης και της ενδοοικογενειακής βίας στο

Συμβαλλόμενο Κράτος, η οποία δεν καταγγέλλεται σε όλη την έκτασή της λόγω της κυριαρχίας των διακρίσεων που ισχύουν στα κοινωνικά και πολιτιστικά πρότυπα. Η Επιτροπή εκφράζει περαιτέρω την ανησυχία της για την έλλειψη ενημέρωσης, μελετών και στατιστικών στοιχείων σχετικά με τη φύση, τις μορφές, την έκταση και τις αιτίες της βίας κατά των γυναικών.

21. Η Επιτροπή προτρέπει το Συμβαλλόμενο Κράτος να δώσει προτεραιότητα στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών και να υιοθετήσει ολοκληρωμένα μέτρα για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους βίας, σε συμφωνία με την υπ' αριθμόν 19 (1992) γενική σύστασή της και με τη συμπερίληψη:

(α) της διασφάλισης αυστηρής εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας για τη βία κατά των γυναικών και της διασφάλισης του ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια που είναι θύματα βίας θα έχουν άμεση πρόσβαση σε μέσα αποκατάστασης και προστασίας, όπως και της εξασφάλισης ότι οι δράστες θα διώκονται και θα τιμωρούνται

(β) της ευαισθητοποίησης των πολιτών μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και με την παροχή υποχρεωτικής κατάρτισης σε δικαστές, εισαγγεείς, αστυνομικούς, δημοσιογράφους και εκπαιδευτικό προσωπικό έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι θα ευαισθητοποιηθούν σε όλες τις μορφές της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών κι ότι θα μπορούν να παρέχουν επαρκή υποστήριξη στα θύματα, έχοντας υπόψη τον παράγοντα φύλο

(γ) της ενθάρρυνσης των γυναικών να αναφέρουν περιπτώσεις ενδοοικογενειακής και σεξουαλικής βίας μέσω του από-στιγματισμού των θυμάτων και της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ποινική φύση τέτοιων πράξεων

(δ) της παροχής επαρκούς βοήθειας και προστασίας στις γυναίκες θύματα βίας μέσω της δημιουργίας ξενώνων, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές και ενίσχυση της συνεργασίας με μη κυβερνητικές οργανώσεις που παρέχουν καταφύγιο και επανένταξη στα θύματα

(ε) της συλλογής στατιστικών δεδομένων για όλες τις μορφές της βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας, ανά φύλο, ηλικία, εθνοτική/μειονοτική ταυτότητα και σχέση μεταξύ θύματος και δράστη, και της εκπόνησης μελετών και/ή ερευνών σχετικά με την έκταση της βίας κατά των γυναικών και των αιτίων που την προκαλούν.

Εμπορία γυναικών και εκμετάλλευση της πορνείας

22. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της την υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων για το 2010 - 2012, αλλά εκφράζει την ανησυχία της για την έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή του και για το εάν έχει επεκταθεί και πέραν του 2012. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για τον στιγματισμό των εκδιδομένων γυναικών οι οποίες πάσχουν από HIV/AIDS, μέσω δημόσιων εκστρατειών ενοχοποίησης συγκεκριμένων ατόμων. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για την έλλειψη στατιστικών δεδομένων ανά φύλο και γεωγραφική περιοχή, όσον αφορά την εμπορία ανθρώπων και την εκμετάλλευση της πορνείας στο Συμβαλλόμενο Κράτος. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για τις περιορισμένες προσπάθειες που καταβάλλει το Συμβαλλόμενο Κράτος για την πρόληψη της εκμετάλλευσης της πορνείας και την καταπολέμηση των αιτίων της, όπως επίσης και την έλλειψη προστασίας και βοήθειας που διατίθεται στα θύματα της εμπορίας ανθρώπων και της εκμετάλλευσης.

23. Η Επιτροπή καλεί το Συμβαλλόμενο Κράτος να εφαρμόσει πλήρως το άρθρο 6 της Σύμβασης και:

- (α) να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων,
- (β) να διεξάγει μελέτες και έρευνες οι οποίες να περιλαμβάνουν και την εξάπλωση της πορνείας, για να αποτελέσουν στοιχεία στα οποία θα στηριχθεί η επιδίωξη του παραπάνω στόχου, όπως επίσης και να αιτηθεί διεθνούς συνδρομής ως αυτό απαιτείται και να συμπεριλάβει στην επόμενη έκθεσή της επικαιροποιημένες πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με την εξάπλωση της εκμετάλλευσης της πορνείας και της εμπορίας γυναικών και παιδιών,
- (γ) να εντείνει τις προσπάθειες που στοχεύουν σε διεθνή, περιφερειακή και διμερή συνεργασία με τις χώρες προέλευσης, μετεπιβίβασης και προορισμού, με στόχο την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών με την εναρμόνιση των νομικών διαδικασιών για την δίωξη των διακινητών και
- (δ) να αντιμετωπίσει τα αίτια της διακίνησης ανθρώπων και της πορνείας χωρίς στιγματισμό, συμπεριλαμβανομένης και της φτώχειας, έτσι ώστε να αντιμετωπίσει την ευάλωτη θέση των κοριτσιών και των γυναικών απέναντι στην σεξουαλική εκμετάλλευση και την εμπορία ανθρώπων και να διασφαλίσει την επανένταξη και την κοινωνική ενσωμάτωση των θυμάτων, παρέχοντάς τους, μεταξύ άλλων, καταφύγιο και αρωγή.

Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή

24. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη ότι κατά τις Εθνικές Εκλογές του Ιουνίου 2012 όλα τα πολιτικά κόμματα εφάρμοσαν το ένα τρίτο της ποσόστωσης για τις γυναίκες υποψήφιας, καθώς και ότι η εκπροσώπηση των γυναικών στη Βουλή έφτασε το 21%, όπως και το διορισμό ενός αριθμού των γυναικών ως Πρέσβειρες, ωστόσο εκφράζει την ανησυχία της για την υπο-εκπροσώπηση των γυναικών σε όλα τα επίπεδα της πολιτικής και δημόσιας ζωής, ιδιαίτερα στα περιφερειακά και δημοτικά νομοθετικά σώματα. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για την μη ορθή λειτουργία του συστήματος των ποσοστώσεων στο Συμβαλλόμενο Κράτος, μεταξύ άλλων στα υπηρεσιακά συμβούλια της δημόσιας διοίκησης, όπως επίσης και για το ότι δεν έχουν σχεδιαστεί προσωρινά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής. Η Επιτροπή εκφράζει περαιτέρω την ανησυχία της για την πιθανή ύπαρξη συστημικών εμποδίων όπως οι αρνητικές πολιτιστικές τάσεις, η ανεπαρκής μέριμνα για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων για τις εν δυνάμει υποψήφιας και οι περιορισμένοι οικονομικοί τους πόροι παρεμποδίζουν την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική ζωή.

25. Η Επιτροπή καλεί το Συμβαλλόμενο Κράτος:

- (α) να εξετάσει την πιθανότητα χρήσης προσωρινών ειδικών μέτρων σε συμφωνία με το άρθρο 4 (1) της Σύμβασης και τις γενικές συστάσεις Αρ. 23 (1997) και Αρ. 25 (2004) της Επιτροπής, να μελετήσει τα διεθνή παραδείγματα συστημάτων ποσόστωσης, να αναλύσει τις βέλτιστες πρακτικές σε άλλες χώρες και να θεσπίσει επαρκείς ποσοστώσεις με στόχο την επιτάχυνση της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών σε όλα τα πεδία της δημόσιας και επαγγελματικής ζωής, ιδιαίτερα σε θέσεις λήψης αποφάσεων, το Κοινοβούλιο και στην τοπική αυτοδιοίκηση,
- (β) να εφαρμόσει συστηματικά την ποσόστωση του 30% στα υπηρεσιακά συμβούλια της δημόσιας διοίκησης και να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες απολαμβάνουν ίσων ευκαιριών για τη συμμετοχή τους στην πολιτική και δημόσια ζωή, μεταξύ άλλων στο σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση ανάπτυξης πολιτικών και τοπικών κοινοτικών έργων, και
- (γ) να παρέχει κατάρτιση σχετικά με την ισότητα των φύλων σε πολιτικούς, δημοσιογράφους, εκπαιδευτικούς, τοπικούς άρχοντες και ηγέτες της κοινωνίας των πολιτών, ιδιαίτερα στους άνδρες, για την ενδυνάμωση της κατανόησης ότι η πλήρης, ισότιμη, ελεύθερη και δημοκρατική συμμετοχή των γυναικών επί ίσοις όροις με

τους άνδρες στην πολιτική και δημόσια ζωή είναι προαπαιτούμενο για την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης.

Εκπαίδευση

26. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη της την ύπαρξη στατιστικών στοιχείων για την εκπαίδευση. Εκφράζει ωστόσο την ανησυχία της για τα πολύ χαμηλά ποσοστά σχολικής φοίτησης και τα υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης της σχολικής φοίτησης από τα κορίτσια Ρομά και μετανάστριες, όπως και τα κορίτσια που ανήκουν στην Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, όπως επίσης και για την έλλειψη στοιχείων ανά φύλο, περιφέρεια και μειονότητα, σχετικά με την εγγραφή στην προσχολική, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για την επικράτηση της παραδοσιακής επιλογής σταδιοδρομίας στα κορίτσια και το χαμηλό επίπεδο συμμετοχής τους στον τεχνικό-επαγγελματικό τομέα.

27. Η Επιτροπή συνιστά στο Συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) να αναλάβει άμεσα δράση για την εφαρμογή μέτρων που θα διασφαλίζουν ίση πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης για τις γυναίκες και τα κορίτσια, σε όλες τις περιφέρειες, και για κορίτσια από όλες τις μειονοτικές ομάδες, μεταξύ άλλων με την υιοθέτηση προσωρινών ειδικών μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1 της Σύμβασης και με τη γενική σύσταση Αρ. 25 (2004) της Επιτροπής,

(β) να καταπολεμήσει τα εμπόδια προς την εκπαίδευση που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και τα κορίτσια, όπως οι στερεοτυπικές πολιτιστικές αντιλήψεις που αποτελούν διακρίσεις εναντίον τους και

(γ) να εντείνει τις προσπάθειες για την παροχή στα κορίτσια συμβουλευτικής σχετικής με την σταδιοδρομία τους, για τον προσανατολισμό τους προς μη παραδοσιακά γυναικεία επαγγέλματα και ιδιαίτερα προς τον τεχνικό-επαγγελματικό τομέα.

Απασχόληση

28. Η Επιτροπή ανησυχεί γιατί τα πρόσφατα υψηλά ποσοστά ανεργίας των γυναικών, πάνω από 31% συγκρινόμενα με το 24% των ανδρών, όπως και η υψηλή κρυφή ανεργία των γυναικών δείχνουν ότι οι γυναίκες περιθωριοποιούνται έντονα στην αγορά εργασίας. Η Επιτροπή εξακολουθεί να ανησυχεί με τον επίμονο κάθετο και οριζόντιο διαχωρισμό των επαγγελματών και το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με τις εν δυνάμει αρνητικές επιπτώσεις του νόμου 4042 της 27^{ης} Οκτωβρίου 2011 στις γυναίκες. Ο εν λόγω νόμος εισήγε νέες διατάξεις για την δημόσια διοίκηση, νέα κατηγοριοποίηση των θέσεων εργασίας και μια νέα εναρμονισμένη κλίμακα που αποδίδει μισθούς μειωμένους μέχρι και 50% σε κάποιες περιπτώσεις. Η Επιτροπή εκφράζει περαιτέρω ανησυχίες για το ότι η περικοπή των συντάξεων έχει αρνητικές επιπτώσεις στις συντάξεις των χηρών και κάποιων άλλων ομάδων γυναικών. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για το ότι ο νόμος 3896/2010 και ο νόμος 3996/2011 σχετικά με τις άδικες απολύσεις και την επιμήκυνση σε 18 μήνες του χρόνου στον οποίο οι εργαζόμενες μητέρες δεν επιτρέπεται να απολυθούν μετά την επιστροφή τους από την άδεια μητρότητας, έχουν ως αποτέλεσμα να προσφέρεται στις εργαζόμενες μητέρες μερική απασχόληση και εκ περιτροπής εργασία, σε πολλές περιπτώσεις με μειωμένη αμοιβή. Η Επιτροπή εκφράζει επιπλέον την ανησυχία ότι η διάλυση του Οργανισμού Εργατικής Εστίας (ΟΕΕ) και του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ) ως οργανώσεις κοινωνικού διαλόγου είχε αρνητικές επιπτώσεις στις υπηρεσίες στέγασης και είχε επίσης ως αποτέλεσμα σημαντικές διακοπές στη λειτουργία και τη συντήρηση βρεφοκομείων και παιδικών σταθμών. Η Επιτροπή

εκφράζει την ανησυχία της για την απουσία στατιστικών στοιχείων ανά φύλο σχετικά με καταγγελίες που αφορούν έμφυλες διακρίσεις, σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας, όπως επίσης και για την απουσία στοιχείων για την κατάσταση της απασχόλησης των γυναικών της Μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης και των γυναικών Ρομά.

29. Η Επιτροπή προτρέπει το Συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) να επιτείνει τις προσπάθειες για την βελτίωση της πρόσβασης των γυναικών στην αγορά εργασίας, να εξαλείψει τον επαγγελματικό διαχωρισμό, τόσο τον οριζόντιο όσο και τον κάθετο, να υιοθετήσει μέτρα για την σμίκρυνση και το κλείσιμο του μισθολογικού χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών και να διασφαλίσει ότι οι μισθοί και οι συντάξεις των γυναικών δεν βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας,

(β) να ελέγξει και να αναλύσει προσεχτικά τις συνέπειες της νέας νομοθεσίας στις ευκαιρίες που έχουν οι γυναίκες στην αγορά εργασίας και να κάνει τις απαραίτητες τροποποιήσεις για να διασφαλίσει την ίση συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, θεσμοθετώντας μέτρα για την εξάλειψη των στερεοτύπων και των παραδοσιακών αντιλήψεων που αποτελούν διακρίσεις κατά των γυναικών

(γ) να επαναφέρει τους οργανισμούς κοινωνικού διαλόγου που παρέχουν σημαντικές κοινωνικές υπηρεσίες για τις γυναίκες και

(δ) να συλλέξει στοιχεία ανά φύλο, γεωγραφική περιοχή και μειονότητα, σχετικά με την κατάσταση των γυναικών και των ανδρών στον τομέα της απασχόλησης για να παρακολουθεί και να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας των γυναικών.

Υγεία

30. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της την υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπαραγωγική και Σεξουαλική Υγεία 2008-2012, ωστόσο, εκφράζει την ανησυχία ότι το συμβαλλόμενο Κράτος έχει πολύ υψηλό ποσοστό αμβλώσεων και πολύ χαμηλή χρήση υψηλής ποιότητας, αποτελεσματικών μεθόδων αντισύλληψης, πράγμα που σημαίνει ότι οι γυναίκες καταφεύγουν στην άμβλωση ως μέθοδο οικογενειακού προγραμματισμού. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό καισαρικών τομών που διενεργούνται στα δημόσια (40%) και ιδιωτικά (μέχρι 65%) νοσοκομεία χωρίς ιατρική αιτιολόγηση, καθώς τα ελληνικά ποσοστά καισαρικών τομών είναι τα υψηλότερα στον κόσμο, πολύ πάνω από το 15% που θεωρεί ο Διεθνής Οργανισμός Υγείας ότι καλύπτει τις ιατρικές ανάγκες. Η Επιτροπή λαμβάνει περαιτέρω υπόψη της το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το HIV-AIDS και τα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα 2008-2012, ωστόσο εκφράζει ανησυχία διότι η αύξηση των κρουσμάτων HIV/AIDS από το 2010 υπερέβη το 57% και διότι υπήρξε εμφανέστατη αύξηση των ατόμων που πεθαίνουν από HIV/AIDS ανάμεσα στο 2007 και το 2009, καθώς για τα επόμενα χρόνια τα σχετικά στοιχεία δεν είναι γνωστά. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της ότι η εκπαίδευση σχετικά με την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα σχετικά δικαιώματα είναι ανεπαρκής. Επιπλέον ανησυχεί για το ότι οι περικοπές του προϋπολογισμού στον τομέα της υγείας θα επηρεάσουν κυρίως την υγεία των γυναικών και των κοριτσιών.

31. Η Επιτροπή προτρέπει το Συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) να βελτιώσει και να αυξήσει την πρόσβαση, όπως επίσης τη χρήση αποτελεσματικών και οικονομικών μεθόδων αντισύλληψης, συμπεριλαμβανομένου του να επιχορηγήσει την αγορά τους, για να μειώσει σημαντικά την πρακτική των αμβλώσεων ως μεθόδου οικογενειακού προγραμματισμού,

(β) να μειώσει τον αριθμό καισαρικών τομών που πραγματοποιούνται χωρίς να υπάρχει ιατρική αναγκαιότητα μέσω της κατάρτισης και της επανακατάρτισης του ιατρικού προσωπικού σχετικά με τον φυσιολογικό τοκετό, όπως επίσης και με την εισαγωγή αυστηρού ελέγχου των ιατρικών δεικτών για τις καισαρικές τομές έτσι ώστε να πλησιάσει η χώρα τα αναγνωρισμένα από τον Π.Ο.Υ. ποσοστά,

(γ) να βελτιώσει την ποιότητα και την προσβασιμότητα των υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και να εγγραφεί την πρόσβαση σε ευάλωτες ομάδες γυναικών,

(δ) να προωθήσει την εκπαίδευση για την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα σχετικά δικαιώματα, στοχεύοντας ιδιαίτερα στα κορίτσια και αγόρια εφηβικής ηλικίας, έτσι ώστε να υποθάψει υπεύθυνη σεξουαλική συμπεριφορά, πρόληψη της πρόωρης εγκυμοσύνης και των σεξουαλικά μεταδιδόμενων μολύνσεων, συμπεριλαμβανομένου του HIV/AIDS και

(ε) να αυξήσει το ποσοστό του προϋπολογισμού για την υγεία που διατίθεται για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία.

Μειονεκτούσες ομάδες γυναικών

32. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ευάλωτη θέση των γυναικών που ανήκουν στη μουσουλμανική κοινότητα της Θράκης, των γυναικών Ρομά, των μεταναστριών, των γυναικών της υπαίθρου, όπως επίσης και για τα εμπόδια που τις αποτρέπουν από το να απολαμβάνουν βασικά δικαιώματα, όπως η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, κοινωνικές παροχές, εκπαίδευση και συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή. Η Επιτροπή επίσης ανησυχεί για την κατάσταση της έλλειψης λεπτομερών στατιστικών στοιχείων και δεδομένων ανά φύλο, γεωγραφική περιοχή και μειονότητα για τις μειονεκτούσες ομάδες των γυναικών.

33. Η Επιτροπή συνιστά στο Συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να βελτιώσει την οικονομική κατάσταση των μειονεκτούσων ομάδων γυναικών, εξαλείφοντας κατά τον τρόπο αυτό το ευάλωτο της κατάστασής τους ως προς την εκμετάλλευση και να βελτιώσει την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες φροντίδας υγείας και κοινωνικές παροχές, ανεξάρτητα από την κατάστασή τους

(β) θεσπίσει μηχανισμούς τακτικής παρακολούθησης των επιπτώσεων των κοινωνικών και οικονομικών πολιτικών σε μειονεκτούσες ομάδες γυναικών και

(γ) να παρέχει εξαντλητικές πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία ανά φύλο, γεωγραφική περιοχή και μειονότητα, όσον αφορά τις μειονεκτούσες ομάδες γυναικών και ιδιαίτερα σχετικά με γυναίκες που ανήκουν στη Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, γυναίκες Ρομά, μετανάστριες και γυναίκες της υπαίθρου.

Γυναίκες πρόσφυγες, αιτούσες άσυλο και μετανάστριες

34. Η Επιτροπή, ενώ λαμβάνει υπόψη την δημιουργία μιας νέας Υπηρεσίας Ασύλου ανεξάρτητης από την αστυνομία και τη δημιουργία της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής αρμόδιας για τις διαδικασίες ελέγχου, εκφράζει την ανησυχία της για την δύσκολη κατάσταση που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στη φυλακή, ιδιαίτερα όσον αφορά τον υπερπληθυσμό στα κελιά, τον μη διαχωρισμό των προφυλακισμένων από τους καταδικασθέντες κρατούμενους, όπως και την κράτηση των διοικητικών κρατουμένων μαζί με τους ποινικούς, την κράτηση παράτυπων μεταναστών, προσφύγων και αιτούντων άσυλο και την περιορισμένη πρόσβαση των γυναικών σε επαρκείς υγειονομικές εγκαταστάσεις και υπηρεσίες, δωρεάν νομική αρωγή, όπως και την έλλειψη αποτελεσματικής δικαστικής εξέτασης και την παρατεταμένη αυθαίρετη κράτηση.

35. Η Επιτροπή προτρέπει το Συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) να λάβει μέτρα για την μείωση του αριθμού των γυναικών που κρατούνται, μεταξύ άλλων και μέσω στοχευμένων προγραμμάτων πρόληψης τα οποία σκοπό έχουν την αντιμετώπιση των αιτίων της γυναικείας εγκληματικότητας

(β) να αντιμετωπίσει την κατάσταση των γυναικών και των κοριτσιών που κρατούνται μέσω της ανάπτυξης ολοκληρωμένων πολιτικών, στρατηγικών και προγραμμάτων ευαισθητοποιημένων ως προς το φύλο, με σκοπό την διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και την διασφάλιση συμμόρφωσης με τις εγγυήσεις για δίκαιη δίκη, αλλά και με την παροχή προγραμμάτων εκπαίδευσης, αποκατάστασης και επανένταξης για γυναίκες και κορίτσια και

(γ) να βελτιώσει τις συνθήκες στους χώρους κράτησης γυναικών σε συμφωνία με τα διεθνή πρότυπα, να λύσει το πρόβλημα του υπερπληθυσμού στις φυλακές, να εγυθωθεί διαχωρισμό των χώρων κράτησης διαφορετικών κατηγοριών κρατουμένων και να διασφαλίσει την παροχή επαρκών υγειονομικών εγκαταστάσεων και υπηρεσιών σε συμφωνία με τους Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για τη Μεταχείριση των Φυλακισμένων Γυναικών και των Μη Στερητικά της Ελευθερίας Μέτρων για τις Γυναίκες Παραβάτες (Κανόνες Μπανγκόκ).

Γάμος και οικογενειακές σχέσεις

36. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με την κατάσταση των γυναικών στο Συμβαλλόμενο Κράτος όσον αφορά το πεδίο του γάμου και της κληρονομιάς. Η Επιτροπή συνεχίζει να ανησυχεί για την ασυνεπή εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας σε όλες τις κοινότητες. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για την μη εφαρμογή του της νομοθεσίας του Συμβαλλόμενου Κράτους στην Μουσουλμανική κοινότητα της Θράκης όσον αφορά τον γάμο και την κληρονομιά, όπως επίσης και για την πολυγαμία και τους πρώιμους γάμους στις μουσουλμανικές κοινότητες και στις κοινότητες των Ρομά. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για την απουσία νομικών διατάξεων για τη ρύθμιση υφισταμένων de facto περιπτώσεων συμβίωσης, πράγμα που μπορεί να στερεί από γυναίκες την προστασία και την αποκατάσταση σε περίπτωση χωρισμού όταν δεν υπάρχει προηγούμενο σύμφωνο επί θεμάτων ιδιοκτησίας μεταξύ των συντρόφων.

37. Η Επιτροπή συστήνει στο Συμβαλλόμενο Κράτος:

(α) να εναρμονίσει πλήρως την εφαρμογή της τοπικής Σαρία και της εθνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Σύμβασης με τη μη διάκριση και συγκεκριμένα όσον αφορά τον γάμο και την κληρονομιά,

(β) να εντείνει τις προσπάθειες απαγόρευσης της πολυγαμίας και των αναγκαστικών ή πρώιμων γάμων, σε συμμόρφωση προς την Γενική Σύσταση Αρ. 21 (1994) της Επιτροπής σχετικά με την ισότητα στο γάμο και στις οικογενειακές σχέσεις, μέσω της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις αυτών των πρακτικών, μεταξύ άλλων, στη υγεία και την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης των κοριτσιών, όπως επίσης και να διεξάγει αποτελεσματική έρευνα σχετικά με τους δράστες, δίωξη και τιμωρία των δραστών των καταναγκαστικών ή πρώιμων γάμων,

(γ) να καταρτίσει τους νομικούς και μεταξύ αυτών και τους δικαστικούς, όπως και τους θρησκευτικούς ηγέτες και τους ηγέτες των εθνοτικών κοινοτήτων σχετικά με τη Σύμβαση και τις Γενικές Συστάσεις της Επιτροπής και να τους ενθαρρύνει να αναφέρονται στη Σύμβαση και στους κανόνες και τα πρότυπα που περιέχονται σε αυτήν και

(δ) να εξετάσει την αναθεώρηση του Οικογενειακού Δικαίου με σκοπό την επέκταση των ισχυουσών νομικών διατάξεων και σε περιπτώσεις ζευγαριών που ζουν σε καθεστώς de facto συμβίωσης και να εισάγει διατάξεις για τη ρύθμιση της

κατανομής της περιουσίας έτσι ώστε να διασφαλιστεί ίσο μερίδιο για τις γυναίκες σε όλη την περιουσία που σωρεύθηκε κατά τη διάρκεια της σχέσης.

Συλλογή δεδομένων

38. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για την γενική έλλειψη διαθέσιμων πρόσφατων στοιχείων που να παρέχονται από το Συμβαλλόμενο Κράτος. Σημειώνει ότι τα επικαιροποιημένα στοιχεία ανά φύλο, ηλικία, φυλή, εθνότητα, γεωγραφική περιοχή και κοινωνικοοικονομική κατάσταση είναι απαραίτητα για μια ακριβή αξιολόγηση της κατάστασης των γυναικών, έτσι ώστε να διαπιστωθεί εάν υποφέρουν από διακρίσεις, να υπάρξει δυνατότητα για ενημερωμένο και στοχευμένο σχεδιασμό πολιτικής αλλά και για συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση της προόδου που επιτυγχάνεται στον δρόμο προς την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας, αναφορικά με όλα τα πεδία που καλύπτει η Σύμβαση.

39. Η Επιτροπή καλεί το Συμβαλλόμενο Κράτος να ενισχύσει την συλλογή, ανάλυση και διάδοση πλήρων στοιχείων ανά φύλο, ηλικία, φυλή, εθνότητα, γεωγραφική περιοχή και κοινωνικοοικονομική κατάσταση, και τη χρήση μετρήσιμων δεικτών για την αξιολόγηση των τάσεων στην κατάσταση των γυναικών και της προόδου προς την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας των γυναικών σε όλα τα πεδία που καλύπτονται από τη Σύμβαση. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή εφιστά την προσοχή του Συμβαλλόμενου Κράτους στην Γενική Σύσταση της Επιτροπής Αρ. 9 (1989) σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την κατάσταση των γυναικών, και ενθαρρύνει το Συμβαλλόμενο Κράτος να αναπτύξει δείκτες ευαίσθητους προς το φύλο που θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και, όποτε αυτό είναι απαραίτητο, στην αναθεώρηση των πολιτικών για τις γυναίκες και την ισότητα των φύλων.

Μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης

40. Λόγω της σοβαρότητας της κατάστασης και της έλλειψης οποιασδήποτε ευαίσθητης ως προς το φύλο προσέγγισης στην τρέχουσα πολιτική για την αντιμετώπιση της κρίσης στο Συμβαλλόμενο Κράτος, η Επιτροπή συνιστά σε όλους τους σημαντικούς δημιουργούς πολιτικής στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων των θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΔΝΤ, να συνεργαστούν για την δημιουργία ενός παρατηρητηρίου για την πλήρη αξιολόγηση των επιπτώσεων που έχουν στις γυναίκες τα πολλά μέτρα που έχουν ληφθεί κατά τη διάρκεια της οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης. Επιπλέον, θα πρέπει να αναπτυχθεί μια περιεκτική πολιτική ισότητας των φύλων, η οποία να ανταποκρίνεται στην κρίση και να διασφαλίζει ότι θα μπορούν να εφαρμοστούν πλήρως από το Συμβαλλόμενο Κράτος οι υποχρεώσεις υπό την Σύμβαση, αλλά και ο σκοπός και το πνεύμα της Συνθήκης λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία προβλέπει ότι «σε όλες τις δράσεις της, η Ένωση επιδιώκει να εξαλειφθούν οι ανισότητες και να προαχθεί η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών».

Διακήρυξη του Πεκίνου και Πλατφόρμα Δράσης

41. Η Επιτροπή καλεί το συμβαλλόμενο Κράτος, να χρησιμοποιήσει τη Διακήρυξη του Πεκίνου και την Πλατφόρμα Δράσης, στο πλαίσιο των προσπαθειών του για την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης.

Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας

42. Η Επιτροπή απευθύνει έκκληση για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης, σε όλες τις προσπάθειες που στοχεύουν στην επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας.

Διάδοση και Εφαρμογή

43. Η Επιτροπή υπενθυμίζει την υποχρέωση του Συμβαλλόμενου Κράτους να εφαρμόζει συστηματικά και αδιαλείπτως τις διατάξεις της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW). Προτρέπει το Συμβαλλόμενο Κράτος να δώσει άμεση προτεραιότητα στην εφαρμογή των Καταληκτικών Παρατηρήσεων και συστάσεων αυτών, από τώρα μέχρι την υποβολή της επόμενης περιοδικής έκθεσης. Η Επιτροπή ως εκ τούτου ζητεί την έγκαιρη διάδοση των Καταληκτικών Παρατηρήσεων αυτών στην επίσημη γλώσσα του Συμβαλλόμενου Κράτους, στα σχετικά κρατικά όργανα όλων των επιπέδων (εθνικά, περιφερειακά, τοπικά), και ιδιαίτερα στην Κυβέρνηση, τα Υπουργεία, το Κοινοβούλιο και το Δικαστικό Σώμα, έτσι ώστε να επιτευχθεί η πλήρης εφαρμογή τους. Ενθαρρύνει το Συμβαλλόμενο Κράτος να συνεργαστεί με όλα τα εμπλεκόμενα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως επί παραδείγματι τις εργοδοτικές ενώσεις, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τις οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις γυναίκες, τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ιδρύματα, τα μέσα μαζικής επικοινωνίας κ.λπ. Περαιτέρω συνιστά οι Καταληκτικές της Παρατηρήσεις να διαδοθούν με την κατάλληλη μορφή σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων, για την διευκόλυνση της εφαρμογής τους. Επιπλέον, η Επιτροπή ζητά από το Συμβαλλόμενο Κράτος να συνεχίσει να διαδίδει σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη τη Σύμβαση CEDAW, το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο και την νομολογία, όπως επίσης και τις Γενικές Συστάσεις της Επιτροπής.

Επικύρωση άλλων συνθηκών

44. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η προσήλωση του συμβαλλόμενου Κράτους στις εννέα μεγάλες διεθνείς συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα¹ θα ενισχύσει την δυνατότητα των γυναικών να απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες σε όλες τις πτυχές της ζωής. Η Επιτροπή ως εκ τούτου ενθαρρύνει το συμβαλλόμενο Κράτος να εξετάσει την κύρωση των συνθηκών με τις οποίες δεν έχει ακόμη συμβληθεί, δηλαδή τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων όλων των Μεταναστών Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών τους και τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία Όλων των Ατόμων από τις Καταναγκαστικές Εξαφανίσεις.

Παρακολούθηση των καταληκτικών παρατηρήσεων

45. Η Επιτροπή ζητά από το Συμβαλλόμενο Κράτος να παράσχει, εντός δύο ετών, γραπτές πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή των συστάσεων που περιέχονται στις παραγράφους 31 και 35 του παρόντος.

---

¹ Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, η Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων, η Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών, η Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων Όλων των Μεταναστών Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών τους, η Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία Όλων των Ατόμων από τις Καταναγκαστικές Εξαφανίσεις, και η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Προετοιμασία της επόμενης έκθεσης

46. Η Επιτροπή καλεί το Συμβαλλόμενο Κράτος να υποβάλει την όγδοη περιοδική έκθεσή του το Μάρτιο 2017.
47. Η Επιτροπή παρακαλεί το συμβαλλόμενο Κράτος να ακολουθήσει τις «Εναρμονισμένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την υποβολή εκθέσεων στο πλαίσιο των διεθνών συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των κατευθυντήριων γραμμών για ένα κοινό βασικό έγγραφο και για ειδικά έγγραφα για κάθε συνθήκη».